

Een archeologische opgraving aan de Herenstraat te Wageningen, gemeente Wageningen (Gld)

M.J.M. de Wit & P.J.A. Stokkel

ARC-Rapporten 2010-274

Groningen
2010
ISSN 1574-6887

NEW HOLLAND

da

T

VERBODEN TOEGANG

VERBODEN TOEGANG

Colofon

Een archeologische opgraving aan de Herenstraat te Wageningen,
gemeente Wageningen (Gld)

ARC-Rapporten 2010-274
ARC-Projectcode 2008/364

Tekst

M.J.M. de Wit & P.J.A. Stokkel

Afbeeldingen

B. Schomaker, P.J.A. Stokkel

Redactie

K. Otten

definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

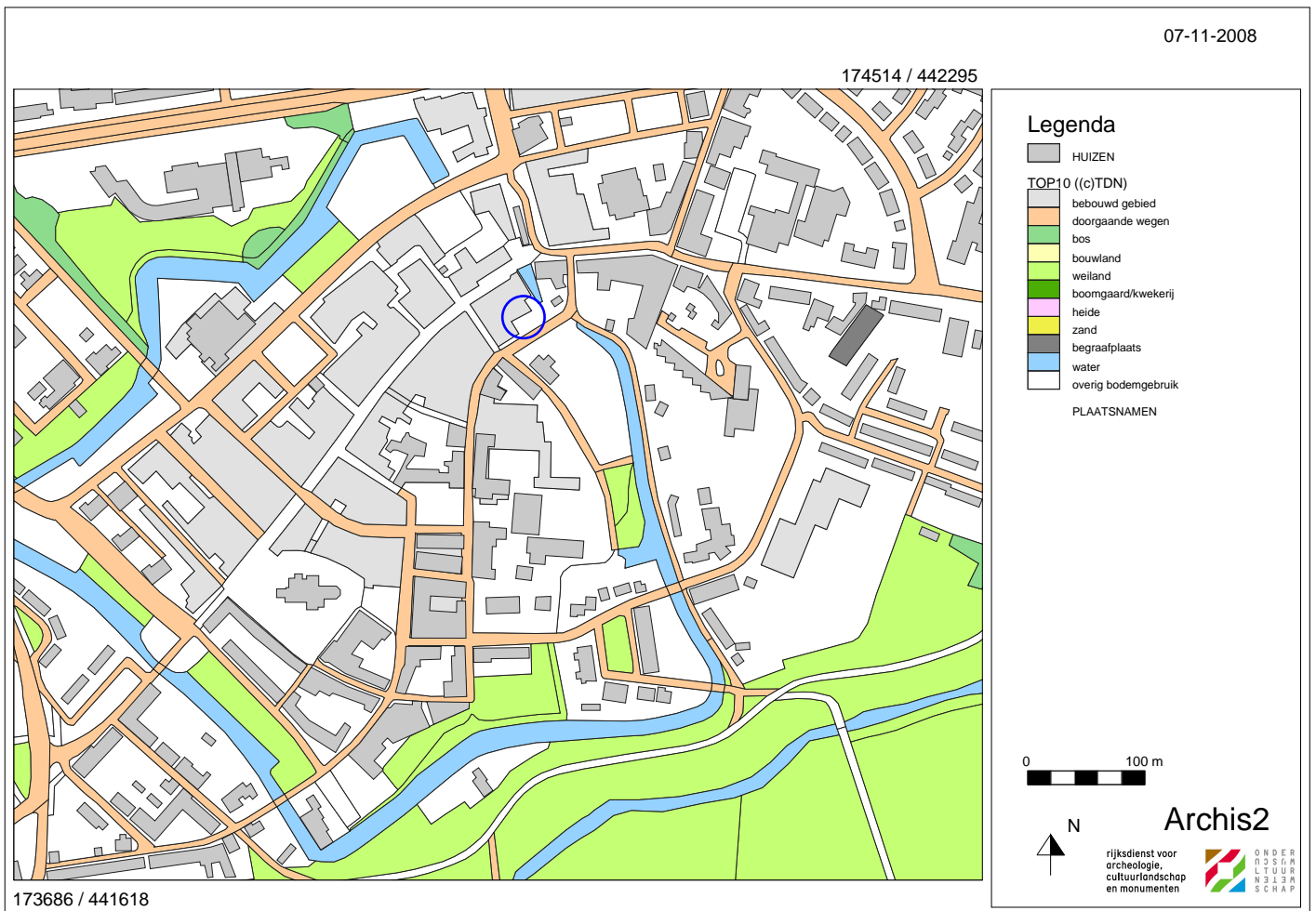
Projectnaam	Wageningen Herenstraat
Projectcode	2008/364
Archisnummer	31669
Status	Definitief, 27 mei 2011
Projectleider	M. de Wit
Contact	050-3687192, m.de.wit@arcbv.nl
Opdrachtgever	Gemeente Wageningen
Contact	Dhr. B. Breedveld, 0317-492911, bert.breedveld@wageningen.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Wageningen, geadviseerd door regioarcheoloog De Vallei
Contact	Drs. P. Schut, 0341-680901, peter.schut@ede.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Herenstraat
Plaats	Wageningen
Gemeente	Wageningen
Provincie	Gelderland
Kaartblad	39F
RD-coördinaten	NW: 174.135/442.108 NO: 174.112/442.096 ZO: 174.141/442.097 ZW: 174.120/442.083
Oppervlakte	250 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Overgang zandgebied naar rivierengebied
Geomorfologie	Overgang stuwwal naar kom- en oeverafzettingen
Bodem	Meandergordelafzettingen van de Herveldse Stroomgordel afgedekt door komafzettingen uit de Nederrijfassen.
Historische situatie	Stadsgracht
Archeologische verwachting	Stadsgracht

Afbeelding 1. Onderzoekslocatie (blauw omcirkeld). Bron: Archis2, Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van de gemeente Wageningen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een kleine archeologische opgraving uitgevoerd aan de Herenstraat te Wageningen. Aanleiding tot dit onderzoek betreft de bouw van drie woningen op de hoek Herenstraat/stadsgracht. Door deze werkzaamheden worden mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (AAI) door middel van boringen van RAAP Archeologisch Adviesbureau had aangetoond dat zich op het plangebied in ieder geval één en mogelijk zelfs twee oude stadsgrachten bevinden, wellicht gescheiden door een wal (Van den Berghe & Ringenier 2007). Daarop besloot de gemeente Wageningen het plangebied door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) te laten onderzoeken middels een opgraving. Dit onderzoek vond plaats op 30 en 31 oktober 2008 en is – in wisselende samenstelling – uitgevoerd door mw. drs. J.J. van Ams, ing. M.C. Botermans, drs. P.J.A. Stokkel en mw. drs. M.J.M. de Wit. Dhr. H.P. Lagerwerf en mevr. G. van Raan van de werkgroep Oud-Wageningen hielpen gedurende één of beide dagen mee. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de oostzijde van de historische binnenstad van Wageningen, op de hoek Herenstraat/stadsgracht. Het betreft een terrein dat dienst heeft gedaan als parkeerplaats. Aan de zuidzijde grenst het aan de Herenstraat, aan de oostzijde aan de stadsgracht en aan de noordzijde aan zowel de achterkant van het pand van een drogisterij als aan de tuin van het pand Hoogstraat 92 (afb. 1).

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van een definitieve archeologische opgraving is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor de kennisvorming over het verleden. Hiertoe zijn in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. H.B.G. Scholte Lubberink en H. Ringenier van RAAP Archeologisch Adviesbureau de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

Algemeen

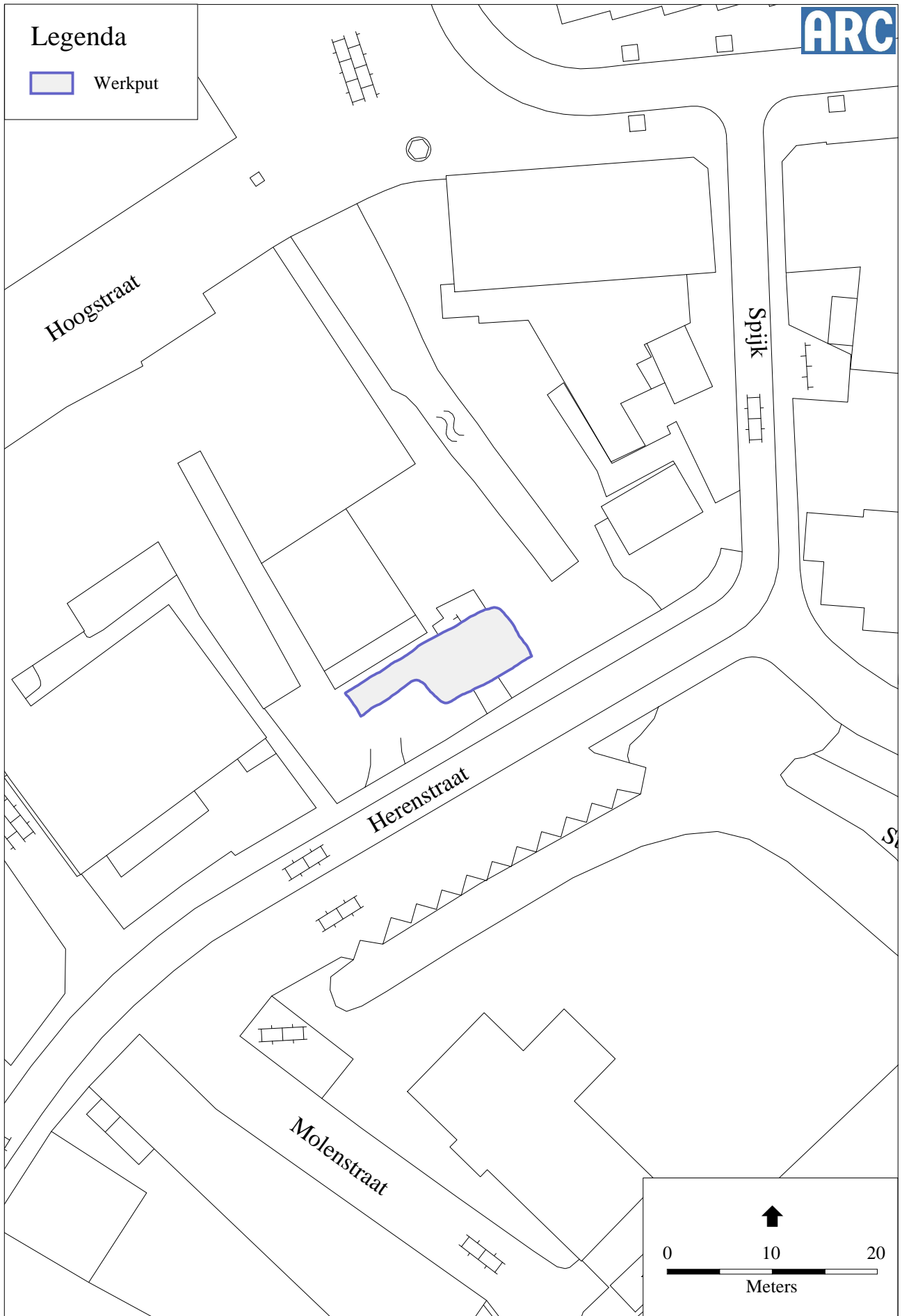
- 1 *Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de archeologische resten?*
- 2 *Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze grondsporen en resten?*
- 3 *Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?*

Specifiek

- 4 *Wat is de datering van de aanleg en de sloop/demping van de gracht(en) en de wal?*
- 5 *Hebben de verdedigingswerken ter plaatse oudere voorgangers?*
- 6 *Bepaling van breedte, diepte en andere gegevens van de gracht(en) en de wal; indien een fasering zichtbaar is, dan dient deze zo nauwkeurig mogelijk in kaart gebracht en gedateerd te worden.*
- 7 *Onderzoek van mogelijke beschoeiingwerken en houtconstructies.*
- 8 *Is er sprake van een oud maaiveld met eventuele bewoningssporen onder de wal?*
- 9 *Wat is de landschappelijke context van de vindplaats voordat deze in de verdedigingswerken werd opgenomen?*

1.4 Werkwijze

Volgens het PvE diende er een werkput op het terrein te worden aangelegd met een breedte van 6 m en een lengte van 20 m, die in (min.) twee vlakken moest worden onderzocht tot een max. diepte van 3 m beneden maaiveld (mv). Bij de aanleg van de oostelijke helft van deze sleuf ontstonden meteen al problemen, aangezien de omvang van het plangebied te klein was om alle afgegraven grond op kwijt te kunnen. Na de documentatie van het eerste vlak, op ca. 0,70 m onder het maaiveld, werd – na overleg met het bevoegd gezag – dan ook besloten de werkput alleen aan de noordkant verder te verdiepen (afb. 2). Tijdens het onderzoek is de nadruk gelegd op het profiel dat aan de noordkant van de sleuf is aangelegd. Vondstmateriaal dat tijdens het verdiepen van de sleuf werd aangetroffen, is verzameld in vakken van 4 bij 6 (vlak 1) en verder in vakken van 4 m bij de breedte van het verdiepte vlak. De vondsten zijn gekoppeld aan de lagen van het profiel. Vlakken en profiel zijn getekend (schaal 1:20), gefotografeerd en de hoogte ten opzichte van het NAP is bepaald. Bij het verdiepen is intensief gezocht met een metaaldetector. Aangezien de bodem van de gracht nog niet was bereikt op ca. 2,5 m –mv en er vanwege de slappe grond veel instortingsgevaar bestond, is de bodem van de gracht bepaald door middel van boringen. Op een klein stukje langs het profiel heeft de graafmachine middels een smalle bak tot op de bodem van de gracht gegraven, om zo dateerbaar vondstmateriaal uit de onderste lagen van de gracht te verzamelen. Na afloop van het veldwerk is de werkput weer dichtgemaakt.

Afbeelding 2. Ligging van de werkput. Kaart: B. Schomaker.

2 Resultaten

2.1 Sporen en structuren

In de sleuf is een gracht aangetroffen. Deze gracht was over de gehele lengte van de proefsleuf te volgen en heeft een vlakke bodem met een gemiddelde diepte van 3 m –mv (5 m –NAP). In het gedocumenteerde profiel is te zien dat de top van de eigenlijke grachtvulling zich op ca. 2 m –mv bevindt, de lagen daarboven kunnen beschouwd worden als dempingslagen van de gracht. De lagen tussen 2–3 m –mv betreffen grachtvullingen. Onder de gracht bevindt zich geen zand, zoals de verwachting was, maar rivierafzettingen (zie paragraaf 3). In het profiel zijn van boven naar beneden derhalve vier lagen te herkennen (afb. 3):

- 0–40 tot 80 cm –mv: recente puinlaag
- 40 tot 80 cm –2 m –mv: sterk gemengde dempings- of opvullagen
- 2–3 m –mv: erg humeuze kleilaag met veel fosfor (groengekleurd), grachtlaag
- vanaf 3 m –mv: lichtgrijze rivierafzettingen

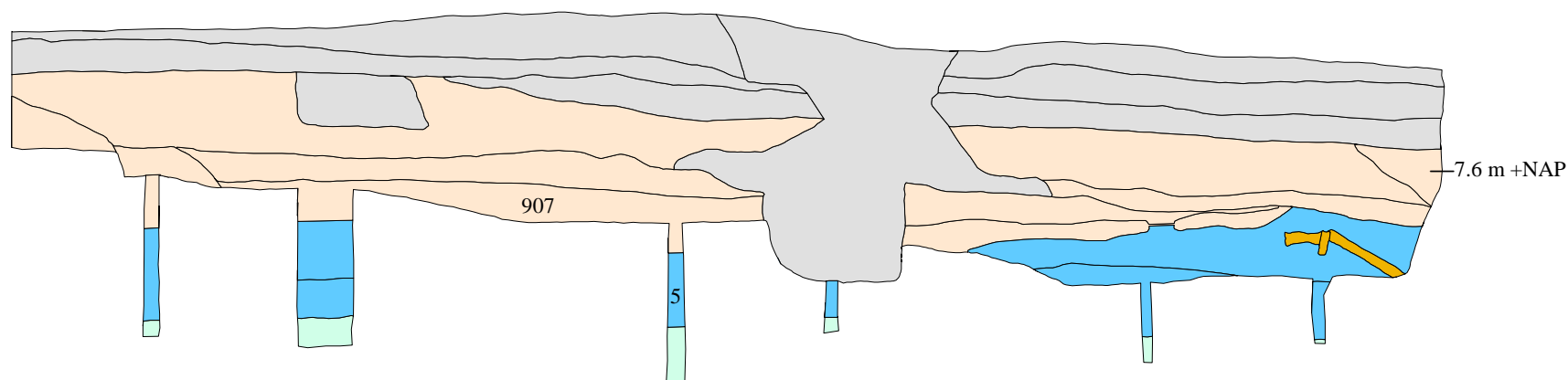
Aan de oostkant van het profiel, net aan de bovenkant van de grachtvulling, is een houten constructie gevonden, bestaande uit een verticale paal waarboven aan weerskanten twee horizontale balkjes of plankjes liggen. De precieze functie van deze houten constructie is niet bekend, mogelijk betreft het een steiger.

2.2 Vondsten

Tijdens het onderzoek is een aantal vondsten gedaan. De meeste vondsten betreffen scherven aardewerk. Daarnaast is een kleine hoeveelheid metaal en bouw materiaal aangetroffen. Van de houten constructie in het profiel is één van de horizontale balkjes meegenomen als houtmonster (vnr. 6). Ook is uit één van de bovenste grachtlagen een monster genomen ten behoeve van zadenonderzoek. Na overleg met het bevoegd gezag is overeengekomen alleen het aardewerk en het hout nader uit te werken. Dit is uitgevoerd door J.J. Lenting (aardewerk) en dr. W.A. Out (hout) van ARC bv; de materiaalcategorieën worden hieronder besproken.

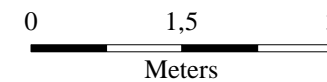
2.2.1 Aardewerk

Het verzamelde aardewerk bestaat uit 79 scherven met een totaalgewicht van 3517,6 gr (zie bijlage 2) en is verzameld uit zowel de grachtvulling als uit de lagen waarmee de gracht gedempt is. Het aardewerk is per vlak of vak verzameld; een klein deel is afkomstig uit het profiel en kon dan ook aan een specifiek laag worden gekoppeld. Het overgrote deel van het verzamelde aardewerk is in de Nieuwe Tijd B/C (1650–1850) te dateren. Daarnaast is een aantal oudere scherven uit de Nieuwe Tijd A (ca. 1600–1650) gevonden – roodbakkend aardewerk met loodglazuur – en een aantal jongere scherven uit de Nieuwe Tijd C (steengoed en resten van bloempotten, vanaf ca. 1850). Deze laatstgenoemde scherven zijn uitsluitend

Legenda

- Recente verstoring
- Dempingslaag
- Hout
- Gracht
- Rivierafzetting

Afbeelding 3. Noordprofiel met relevante spoornummers (zie bijlage 2).
Kaart: B. Schomaker.

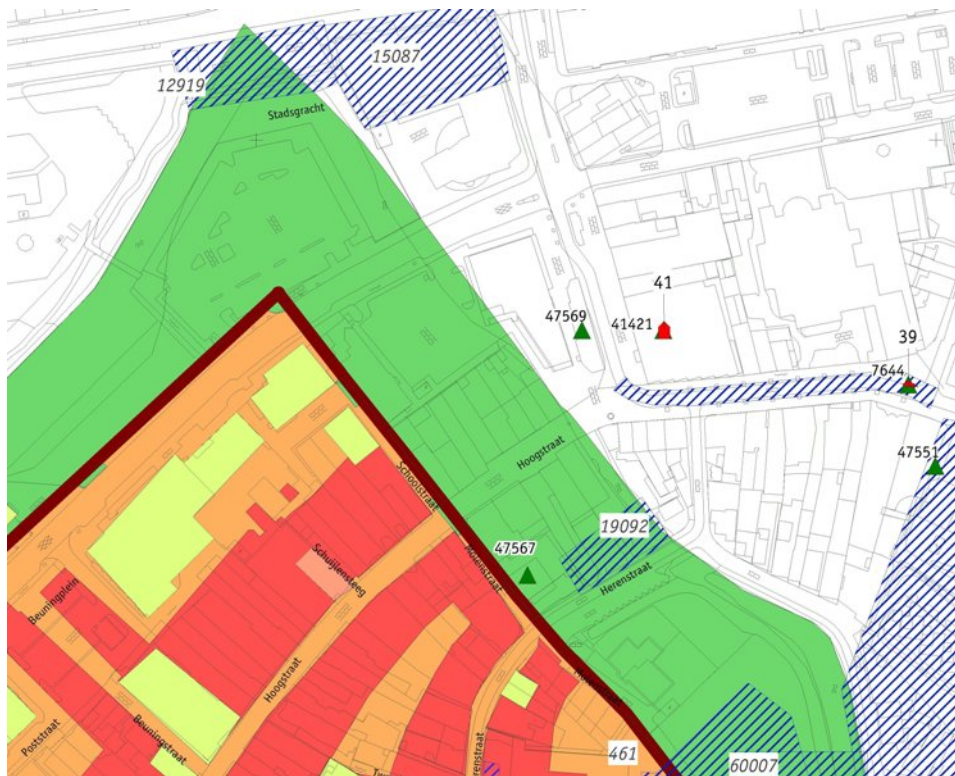
Afbeelding 4. Houten constructie aan oostkant profiel. Foto: P.J.A. Stokkel.

in de bovenste, recente lagen aangetroffen. Vreemde eend in de bijt is één scherf handgevormd aardewerk (vnr. 13), daterend uit de IJzertijd (800–12 v. Chr.). Deze scherf is in de grachtvulling aangetroffen en is mogelijk van elders aangevoerd of door middel van ‘opspit’ in de grachtvulling terechtgekomen. In de onderste laag de grachtvulling komt een wandscherfje van een grape (kookpot), die in de 2e helft van de 17e eeuw (1650–1700) is te dateren. Op de grachtvulling ligt een dempingslaag (spoor 907) waar materiaal uit de periode 1650–1725 is aangetroffen. Op basis van het aardewerk is geen echt scherpe grens tussen grachtvulling en dempingslagen te onderscheiden. In alle betreffende lagen komt hetzelfde soort aardewerk voor, daterend uit de periode 1600–1725. In de dempingslagen komt ook een klein aantal jongere scherven voor, nl. roodbakkend aardewerk en faience dat uit de 18e eeuw dateert (vnr. 17). Dit aardewerk wordt niet in de grachtvulling gevonden.

Het aardewerk betreft gewoon gebruiksgoed, wat toen in alle huishoudens voorkwam. Luxe aardewerk of dure geïmporteerde stukken zijn niet aangetroffen. Het beeld wijkt niet af wat er in grachten in andere vestingen (bijvoorbeeld Bourtange, Oudeschans, Nieuweschans en Coevorden) is aangetroffen. Van de scherven kon geen enkel compleet voorwerp worden gemaakt.

2.2.2 Hout

Uit de gracht is één bewerkte stam of tak van *Quercus* (eik) geborgen die waarschijnlijk als balk onderdeel uitmaakte van een constructie (vnr. 6; zie afb. 3 en 4). Het hout vertoont twee aanzienlijke knoesten dicht naast elkaar en de bast is nog gedeeltelijk aanwezig. De balk heeft een minimale lengte van 45 cm en een doorsnede van 12 cm. Het hout is aan één uiteinde gehalveerd over een lengte van tenminste 9 cm, wat erop wijst dat het constructiehout betreft. Eik is geschikt als constructiehout vanwege de sterkte van het hout. De bewerkingsporen wijzen erop dat de helft van de balk is verwijderd, waarschijnlijk met een bijl. Zoals in paragraaf 2.1 staat, is het niet duidelijk om wat voor constructie het gaat en betreft het mogelijk een deel van een steiger.

Afbeelding 5. Uitsnede uit de gemeentelijke archeologische waarden- en advieskaart (historische binnenstad Wageningen). De locatie van het onderzoeksgebied bevindt zich bij nr. 19092.

3 Conclusie

Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt worden beantwoord:

Algemeen

- 1 *Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de archeologische resten?*

De aangelegde werkput ligt in zijn geheel in de oude stadsgracht, met daarboven dempingslagen. De grachtvulling bevindt zich op een diepte tussen 2–3 m –mv. Het onderzoek op zich kan geen uitsluitsel geven over de horizontale verspreiding van de gracht, maar volgens de gemeentelijke archeologische waarden- en advieskaart liggen de verdedigingswerken van de historische binnenstad van Wageningen hier ongeveer noordwest-zuidoost (afb. 5).

- 2 *Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze grondsporen en resten?*

In de werkput zijn de resten van een gracht aangetroffen, met daarboven

dempingslagen. In de grachtvulling is aardewerk uit de daterend uit de periode 1600 – 1725 aangetroffen. Het vondstmateriaal uit de dempingslagen dateert grotendeels uit dezelfde periode als het materiaal uit de grachtvulling, een aantal scherven heeft een iets jongere datering (18e-eeuws). De conservering van deze lagen is goed.

- 3 *Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?*

Uit de grachtvulling zelf zijn aardewerk en delen van een houten constructie afkomstig. Uit de dempingslagen boven de grachtvulling zijn aardewerk, metaal en bouw materiaal afkomstig. De vondstdichtheid is hoog, in alle lagen is veel archeologisch materiaal gevonden. De conserveringstoestand van het vondstmateriaal is goed.

Specifiek

- 4 *Wat is de datering van de aanleg en de sloop/demping van de gracht(en) en de wal?*

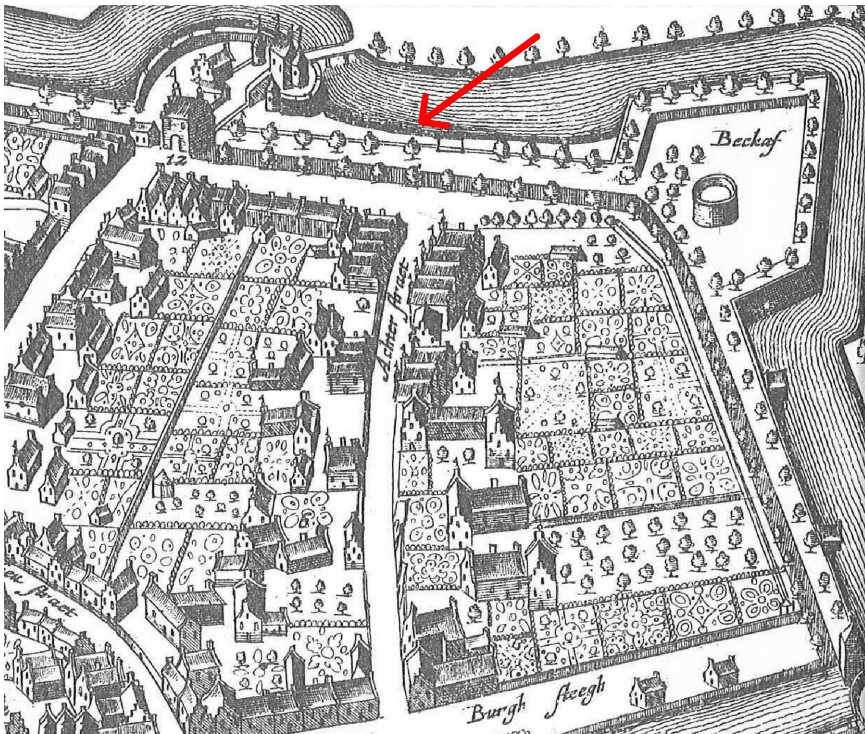
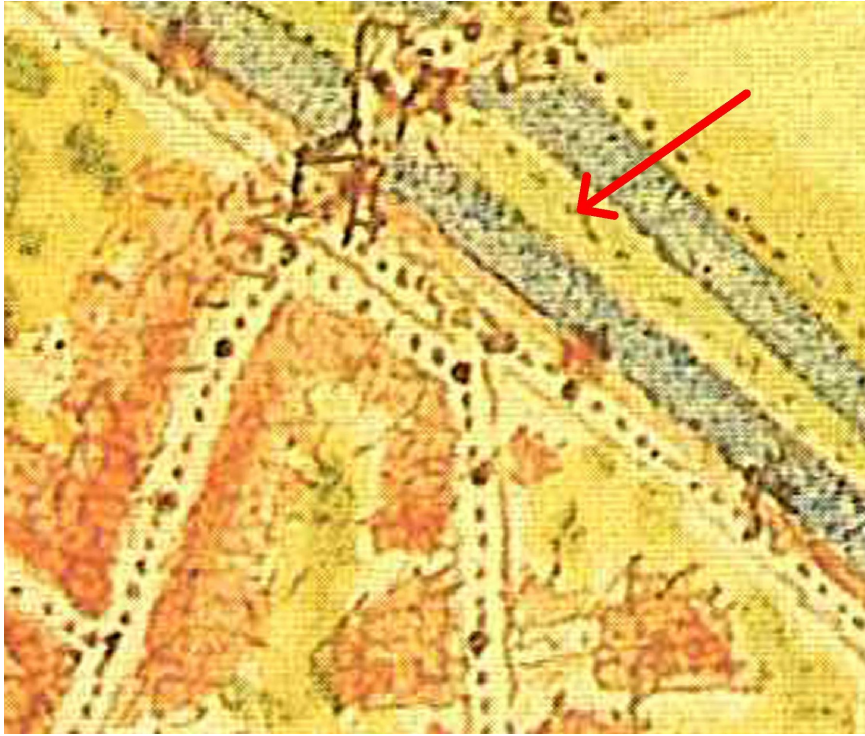
Uit historische bronnen is het volgende bekend van de stadsgrachten van Wageningen: op de kaart van Van Deventer uit 1560 worden ook op de onderzoekslocatie twee grachten aangegeven die worden gescheiden door een binnenwal. Op de kaart uit 1654 is er nog maar één gracht te zien en ligt er land (met bomen) tegen de stadsmuur aan (afb. 6). Tot 1624 bestond de stadsgracht van Wageningen uit twee grachten die gescheiden werden door een kringwal. In 1624 werd deze kring- of middenwal weggegraven en ontstond er één brede stadsgracht. Deze verandering van twee grachten naar één gracht is het gevolg van een grote versterking rond de stadsmuur van Wageningen, waarbij in opdracht van Prins Maurits ook gestart werd met de aanleg van de zes aarden bastions (bolwerken) rond de stad. Na 1648 (vrede van Munster) raakten de verdedigingswerken in verval. Dit ging zo ver dat de vesting in 1672 in zo'n slechte staat verkeerden dat Wageningen zonder verzet te bieden de Fransen binnenlieten (Gast 2004).

De resultaten van het huidige onderzoek aan de Herenstraat sluiten aan bij het hierboven geschetste beeld. De gracht die is aangetroffen is de brede gracht die vanaf 1624 ontstond door het weggraven van de kring- of middenwal. Vanaf 1648 raakt deze gracht alweer in verval. Ook het vondstmateriaal dat zowel in de grachtvulling als in de dempingslagen is gevonden correspondeert hiermee: het materiaal dateert grotendeels uit de periode 1600 – 1725, met een aantal jongere scherven in de dempingslagen (18e-eeuws).

- 5 *Hebben de verdedigingswerken ter plaatse oudere voorgangers?*

Volgens de historische bronnen bestond de aangetroffen gracht vóór 1624 uit twee grachten die gescheiden waren door een binnenwal. Van deze voorganger is tijdens het onderzoek niets teruggevonden, bij de verbreding van de gracht in 1624 zijn de oudere grachten mogelijk uitgediept.

- 6 *Bepaling van breedte, diepte en andere gegevens van de gracht(en) en de wal; indien een fasering zichtbaar is, dan dient deze zo nauwkeurig mogelijk in kaart gebracht en gedateerd te worden.*

Afbeelding 6. Globale locatie van het onderzoeksgebied (rode pijl) in 1560 (boven) en in 1654 (onder). Uit: Van den Berghe & Ringenier 2007, Fig. 1 en 2.

Het onderzoek geeft alleen inzicht in de diepte van de gracht, nl. tot 3 m –mv. Van de oorspronkelijk grachtvulling is nog ca. 1 m over, hierboven bevinden zich dempingslagen.

7 *Onderzoek van mogelijke beschoeiingwerken en houtconstructies.*

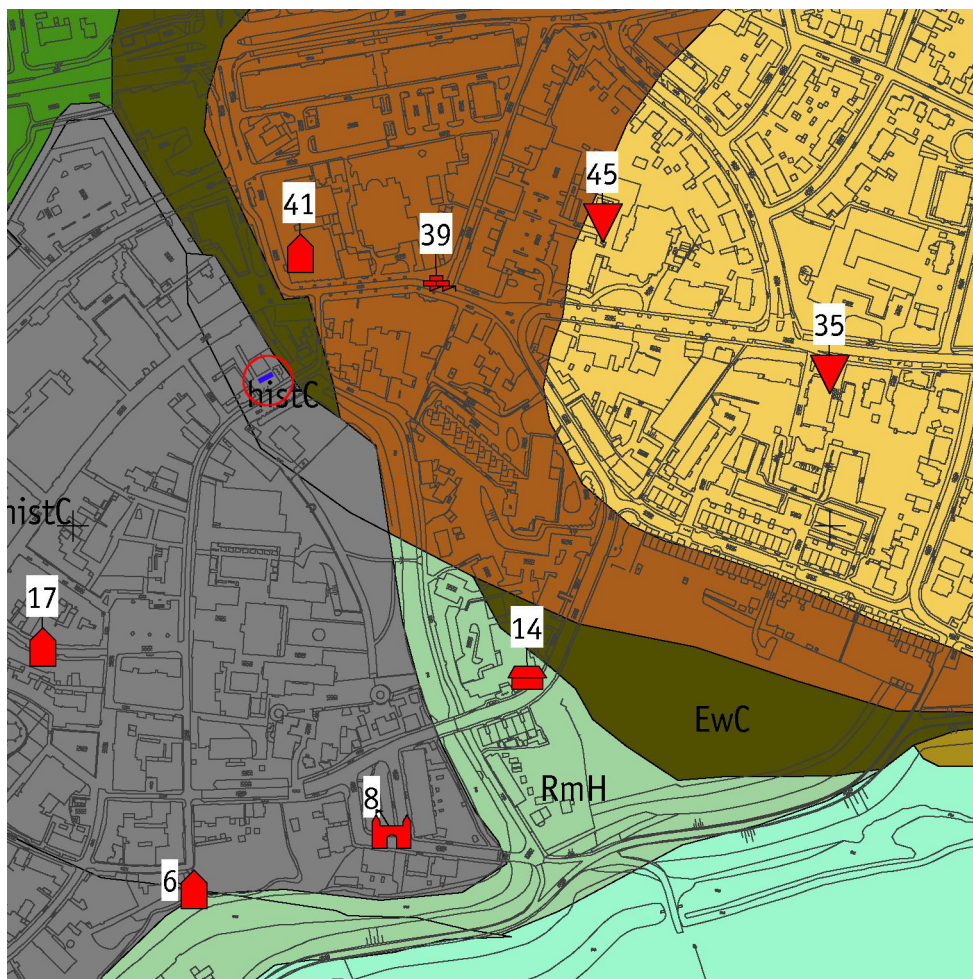
In de grachtvulling is een houten constructie aangetroffen (zie afb. 3 en 4). De mogelijke functie van deze constructie is niet geheel duidelijk, mogelijk betreft het een deel van een steiger. Van de houten constructie is één onderdeel meegenomen, een bewerkte stam of tak van eikenhout. Het heeft waarschijnlijk als balk onderdeel uitgemaakt van de constructie en heeft bewerkingssporen: de helft ervan is verwijderd, waarschijnlijk met een bijl.

8 *Is er sprake van een oud maaiveld met eventuele bewoningssporen onder de wal?*

De wal is niet teruggevonden, deze is in 1624 al weggegraven. Onder de gracht zijn rivierafzettingen gevonden, waar zich gezien de vondst van een IJzertijdscherf in de grachtvulling (opspit?) mogelijk nog oudere, prehistorische bewoningssporen kunnen bevinden.

9 *Wat is de landschappelijke context van de vindplaats voordat deze in de verdedigingswerken werd opgenomen?*

Uit het profiel blijkt dat de gracht is ingegraven in lichtgrijze rivierafzettingen. Hoewel volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Wageningen zich hier in de ondergrond dekzandwelingen en -vlakten afgedekt door een plaggendek zouden moeten bevinden (EwC), is dit niet het geval (afb. 7). De afzettingen betreffen meandergordelafzettingen van de Herveldse Stroomgordel afgedekt door komafzettingen uit de Nederrijnfasen (RmH). Deze afzettingen liggen volgens de archeologische verwachtingskaart meer ten zuiden van het onderzoeksgebied, maar in de praktijk is dit niet het geval en lopen de afzettingen verder noordelijk.

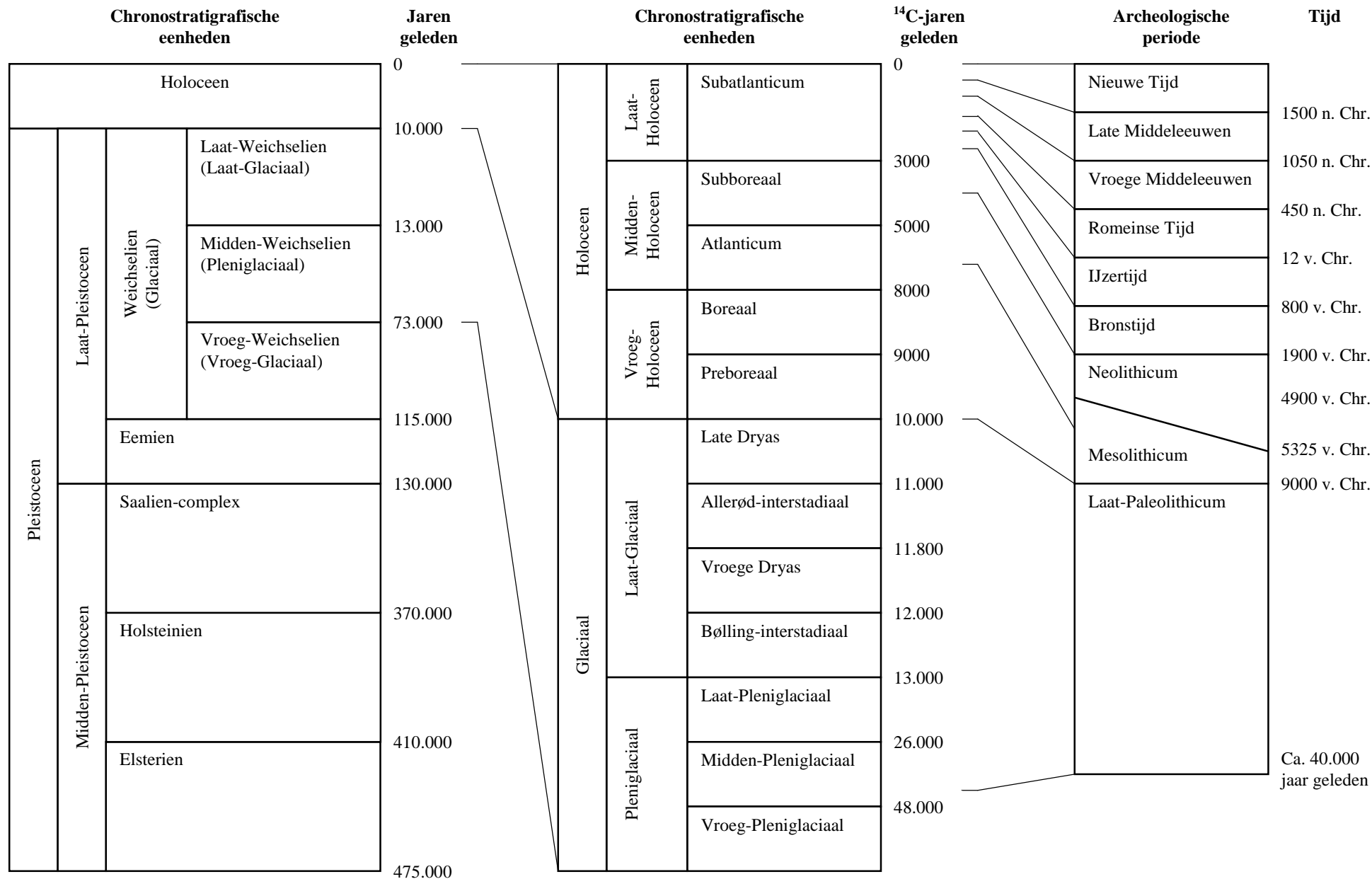
Afbeelding 7. Uitsnede uit de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (archeolandschappelijke eenhedenkaart). De locatie van de proefsleuf (in blauw) bevindt zich binnen de rode cirkel.

4 Samenvatting

Tijdens archeologisch onderzoek in het kader van plangebied Herenstraat te Wageningen, is een werkput aangelegd in de voormalige stadsgracht. Uit het profiel blijkt dat de gracht een vlakke bodem heeft en is ingegraven in rivierafzettingen. Boven de grachtvulling zijn meerder dempingslagen aangetroffen die vondstmateriaal bevatten uit de 17e – 18e eeuw. In de grachtvulling zelf is enkel 17e- en vroeg 18e-eeuws materiaal gevonden. Uit historische bronnen blijkt dat de gracht uit ca. 1624 moet dateren, toen de voormalige dubbele gracht met middenwal aangepast werd tot één brede gracht en de middenwal werd weggehaald. In de gracht is een deel van een houten constructie gevonden, mogelijk een steiger.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.
- Berghe, K.J. van den & H. Ringenier, 2007. *Plangebied Herenstraat, gemeente Wageningen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en waarderend veldonderzoek*. Amsterdam (RAAP-notitie 1872).
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Gast, K., 2004. *Zeven eeuwen vesting Wageningen. De verdedigingswerken van de 13de eeuw tot heden*. Wageningen.
- Mulder, E.F.J. de, M. C. Geluk, I.L. Ritsema, W. E. Westerhoff & T. E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Bijlage 1. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.

Bijlage 2 Determinatiegegevens aardewerk

vr.	volgnr	put	vlak	vak	spoor	aard	baksel	vorm	rand	bodem	hals	wand	aantal	mai	kleur	versiering	geglazuurd engobe	datering	opmerkingen
2	1	1	1a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	bloempot	1	–	–	1	2	2	bruin	–	–	1900–2000, NTC	
2	2	1	1a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	–	–	–	4	4	4	bruin	–	loodglazuur, geheel	1600–1750, NTAB	1 scherf verbrand/beroet
2	3	1	1a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	schotel	–	1	–	–	1	1	bruin	concentrische ringen, spiegel	loodglazuur, binnenkant	1625–1675, NTAB	
2	4	1	1a	1	0	aanleg vlak	steengoed	inmaakvat	–	–	–	1	1	1	paarsbruin	–	zoutglazuur, buitenkant	1850–1950, NTC	Duits
2	5	1	1a	1	0	aanleg vlak	steengoed	mineraalwaterfles	–	–	1	–	1	1	l. bruin	–	ijzerengobe, buitenkant, zoutglazuur, geheel	1850–1950, NTC	westerwald?
2	6	1	1a	1	0	aanleg vlak	indet.	bord	1	1	–	–	2	2	wit	–	loodglazuur, geheel	1900–1950, NTC	
3	1	1	2a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	kan	–	–	–	1	1	1	l. bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
5	1	1	3a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	papkom	2	–	–	–	2	2	bruin	–	loodglazuur, binnenkant	1600–1650, NTA	
5	2	1	3a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	–	–	–	2	2	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1600–1800, NTAB	
5	3	1	3a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	spaarvarken	–	–	–	1	1	1	bruin	in ringeloor onduidelijke tekst, binnenkant	loodglazuur, buitenkant	1600–1700, NTAB	
9	1	1	5	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	–	–	–	2	2	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
9	1	1	5	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	schotel	1	–	–	–	1	1	bruin	in ringeloor golflijntjes, binnenkant	loodglazuur, binnenkant	1650–1700, NTB	
10	1	1	4	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	papkom	1	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, binnenkant	1650–1700, NTB	
10	2	1	4	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	schotel	1	–	–	–	1	1	bruin	in ringeloor concentrische ringen en stippen, binnenkant	loodglazuur, koperoxide, binnenkant	1650-1700, NTB	
10	3	1	4	1	0	aanleg vlak	witbakkend	kom	–	1	–	–	1	1	groen	–	loodglazuur met koperoxide, geheel	1650–1700, NTB	
11	1	1	4a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	–	1	–	2	3	3	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	standring, 1 scherf verbrand/beroet
11	2	1	4a	1	0	aanleg vlak	witbakkend	pot	–	1	–	1	2	2	geel, groen	–	loodglazuur, geheel, koperoxide, buitenkant	1650–1700, NTB	standvlak
11	3	1	4a	1	0	aanleg vlak	faience	plooischotel	1	–	–	–	1	1	wit	–	tinglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
11	4	1	4a	1	0	aanleg vlak	faience	bord	1	–	–	1	2	1	wit	–	tinglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
12	1	1	4a	2	0	aanleg vlak	roodbakkend	voorraadpot	–	–	–	4	4	2	bruin	–	lichtgeel, binnenkant	1650–1700, NTB	
12	2	1	4a	2	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	–	–	–	1	1	1	grijs	–	zoutglazuur, geheel	1650–1700, NTB	westerwald?
12	3	1	4a	2	0	aanleg vlak	majolica	schotel	–	–	–	2	2	1	wit	in geel en paars bloemmotief, binnenkant	tinglazuur, binnenkant, loodglazuur, buitenkant	1650–1700, NTB	met kwartsiet vermagerd; dikwandig
13	1	1	5	2	0	aanleg vlak	handgevormd	pot	–	–	–	1	1	1	grijsbruin	–	–	800–12 v. Chr., IJZ	
13	2	1	5	2	0	aanleg vlak	roodbakkend	grape	2	–	–	1	3	1	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	lintoor
13	3	1	5	2	0	aanleg vlak	roodbakkend	kan	1	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
13	4	1	5	2	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	–	–	–	2	2	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
13	5	1	5	2	0	aanleg vlak	witbakkend	papkom	1	–	–	–	1	1	geel, groen	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	gegolfde oor
13	6	1	5	2	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	–	–	–	1	1	1	l. bruin	–	tinglazuur, binnenkant, loodglazuur, buitenkant	1650–1700, NTB	
13	7	1	5	2	0	aanleg vlak	majolica	schotel	–	–	–	1	1	1	wit	blauwe motieven, binnenkant	–	1650–1700, NTB	
16	1	1	1a	3	0	aanleg vlak	roodbakkend	bloempot	1	–	–	–	1	1	bruin	–	–	1850–1950, NTC	
16	2	1	1a	3	0	aanleg vlak	steengoed	voorraadpot	–	–	–	1	1	1	grijs	ingekaste en met kobals versierde motieven, binnenkant	zoutglazuur, geheel	1850-1900, NTC	westerwald?
17	1	1	pn	0	907	troffel	roodbakkend	pot	–	2	–	2	4	4	bruin	–	loodglazuur, geheel	1600–1700, NTAB	standring

vnr.	volgnr	put	vlak	vak	spoor	aard	baksel	vorm	rand	bodem	hals	wand	aantal	mai	kleur	versiering	geglazuurd engobe	datering	opmerkingen
17	2	1	pn	0	907	troffel	roodbakkend	schotel	3	-	-	-	3	1	bruin	in ringeloor golflijntjes, binnenkant rand	loodglazuur, binnenkant	1725 – 1775, NTB	N-Holland
17	3	1	pn	0	907	troffel	roodbakkend	schotel	1	-	-	-	1	1	bruin	witte rand, in ringeloor concentrische cirkels en stippen	loodglazuur, koperoxide, binnenkant	1725-1775, NTB	Nederrijn
17	4	1	pn	0	907	troffel	roodbakkend	spreukschotel	1	-	-	1	2	1	bruin	in gle en d.bruine ringeloor cirkels, bloemmotief en tekst, binnenkant	loodglazuur, binnenkant	1725-1775, NTB	standvlak, Frechen
17	5	1	pn	0	907	troffel	indet.	theepot	-	1	-	-	1	1	rood	in relief roos, buitenkant	-	1850 – 1900, NTC	standring, Engeland
17	6	1	pn	0	907	troffel	faience	bord	1	-	-	-	1	1	wit	op rand blauwe cirkel, binnenkant	tinglazuur, geheel	1725 – 1750, NTB	
17	7	1	pn	0	907	troffel	majolica	schotel	-	1	-	-	1	1	wit	-	tinglazuur, binnenkant, loodglazuur, buitenkant	1650 – 1700, NTB	standring
17	8	1	pn	0	907	troffel	majolica	schotel	-	1	-	-	1	1	wit	-	tinglazuur, binnenkant, loodglazuur, buitenkant	1650 – 1700, NTB	standring
18	1	1	0a	4	0	aanleg vlak	roodbakkend	bloempot	1	-	-	-	1	1	rb	-	-	1850 – 1950, NTC	
18	2	1	oa	4	0	aanleg vlak	steengoed	inmaakvat	-	-	-	1	1	1	bruin	-	zoutglazuur, geheel	1900 – 1950, NTC	
18	3	1	oa	4	0	aanleg vlak	faience	bord	1	-	-	-	1	1	wit	blauwe motieven, binnenkant	tinglazuur, geheel	1700 – 1750, NTB	
19	1	1	3a	0	0	aanleg vlak	majolica	schotel	-	-	-	1	1	1	wit	-	loodglazuur, buitenkant	1650 – 1700, NTB	
23	1	1	2a	4	0	aanleg vlak	roodbakkend	pot	1	2	-	4	7	7	bruin	-	loodglazuur, binnenkant geheel	1600 – 1850, NTAB	
23	2	1	2a	4	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	-	-	-	2	2	2	bruin, grijs	blauwe motieven, buitenkant	zoutglazuur, geheel	1800 – 1950, NTBC	Duits
24	1	1	pn	0	5	troffel	roodbakkend	grape	-	-	-	1	1	1	bruin	-	loodglazuur, binnenkant	1650 – 1700, NTB	verbrand/beroet